

Statusrapport fra Taskforce for lærlinge

Indhold

1. Lærlingeudfordringen på Cityringsbyggeriet	2
1.1. Kommissorium for Taskforce for lærlinge.....	2
1.2. Struktur for arbejdet i taskforcen.....	3
2. Afdækning af parter, interessenter og udfordringselementer	3
2.1. Hovedentreprenøren CMT.....	3
2.2. Match-makeren fra Byggeriets Uddannelser.....	4
2.3. Interessenter	4
3. Mulige samarbejdspartnere og løsninger på lærlingeudfordringen	4
3.1. Brikmodellen og de kommende praktikpladscentre	5
3.2. Direkte kontakt til underleverandører.....	5
3.3. Fremadrettet anvendelse af hårde sociale klausuler	5
4. Videndeling om lærlinge på andre store anlægsprojekter	6
4.1. Etablering af energianlægget Amager Bakke.....	6
4.2. Etablering af Nordhavnsvej.....	7
4.3. Femern Bælt.....	7
5. Udvikling i læringsituationen fra februar til august 2013	7
6. Opsamling og fremtidige udfordringer og muligheder.....	8
7. Taskforcens anbefalinger.....	8

1. Lærlingeudfordringen på Cityringsbyggeriet

Metroselskabet har som mål at tilvejebringe praktik- og lærlingepladser på Cityringsbyggeriet og valgte derfor i juni 2011 at indgå en frivillig partnerskabsaftale med hovedentreprenørerne Copenhagen Metro Team (CMT), og Ansaldo STS, 3F og BAT-kartellet, LO samt Dansk Byggeri. Af aftalen fremgår *at parterne har et mål om, at omkring 5-7 % af de timelønnede på metrobyggeriet - primært stationsbyggerierne – skal være lærlinge.*

Byggeriets Uddannelser er, via arbejdsmarkedets parter, part i en del af partnerskabsaftalen der omhandler match- makerarbejdet og modtager årlig betaling af Metroselskabet, med kr. 300.000 , og Dansk Byggeri og 3 F, med tilsammen kr. 100.000, for at foretage en matchning mellem lærlinge og underentreprenørerne på Cityringen.

Medio 2012 kunne aftaleparterne konstatere, at kun 2 lærlinge, svarende til knap 2 pct. af de timelønnede, var ansat på byggeriet. Målsætningen var dermed langt fra nået. Partner søgte derfor alternative løsninger, blandt andet blev der arbejdet på at få CMT godkendt som uddannelsessted, selvom CMT ikke har egenproduktion.

Da det i januar 2013 forsat viste sig vanskeligt at få tilstrækkeligt med lærlinge på byggeriet, besluttede Metroselskabet og ejerkredsen at nedsætte en taskforce, der skal følge tilvejebringelsen af praktikpladser på byggeriet af Cityringen og afdelingen til Nordhavnen tæt, således at den nuværende og den fremtidige lærlingemålsætning kan indfries. Endvidere blev match-makerordningen, der blev etableret ifm. partnerskabsaftalen og som arbejder for at formidle kontakt mellem praktikpladssøgende og CMTs underentreprenører, tilført assistance fra Den regionale praktikpladsenhed.

1.1. Kommissorium for Taskforce for lærlinge

Taskforce for lærlinge blev nedsat på det ekstraordinære ejerkredsmøde den 23. januar 2013 og består af repræsentanter fra Transportministeriet, Københavns Kommune, Frederiksbergs Kommune samt Metroselskabet.

På taskforcens opstartsmøde den 4. marts 2013 blev kommissoriet for arbejdet endeligt fastlagt.

Kommissorium for Taskforce for lærlinge

Taskforcen skal følge målet fra partnerskabsaftalen, om at 5-7 % af de timelønnede på byggeriet af Cityringen skal være lærlinge, bliver indfriet samt følge at der udarbejdes en målsætning for andelen af lærlinge for Nordhavnen.

Taskforcen vil bl.a. inddrage entreprenører, arbejdsgiverorganisationer og fagforeninger i arbejdet.

Ejerkredsen vil på kvartalsmøderne blive orienteret om arbejdet i taskforcen.

1.2. Struktur for arbejdet i taskforcen

Fast på taskforcens mødedagsordnen har været en gennemgang af månedlige statusrapporter på det praktikpladsopsøgende arbejde (match-makerordningen), der udføres i et samarbejde mellem Byggeriets Uddannelser og Den regionale praktikpladsenhed.

Rapporterne beskriver status på etablering af kontakt til underentreprenører, status på omfang af lærlingerelevante arbejdsopgaver hos den enkelte underentreprenør, status for proces for virksomhedens praktikpladsgodkendelse samt om virksomheden ønsker at beskæftige lærlinge.

Der har indtil nu været afholdt fem taskforcemøder, hvortil der har været inviteret oplægsholdere, der hver især har belyst forskellige elementer af lærlingeudfordringen, herunder parter og interessenter samt mulige samarbejdspartnere og løsninger.

Yderligere tre taskforcemøder er planlagt i 2013, hvor arbejdet med at koordinere mulige løsninger på lærlingeudfordringen ift. den kommende erhvervsskolereform, herunder etablering af praktikpladscentre vil være i fokus.

2. Afdækning af parter, interessenter og udfordringselementer

Taskforcen ønskede med de første møder at få afdækket de udfordringer og årsager der er til at lærlingemålet fra partnerskabsaftalen ikke er indfriet. Det blev derfor besluttet at invitere CMT, Byggeriets Uddannelser samt Den regionale praktikpladsenhed, der er de relevante parter i den udførende del af arbejdet.

2.1. Hovedentreprenøren CMT

På taskforcens andet møde deltog derfor hovedentreprenøren Copenhagen Metro Team (CMT). På mødet gennemgik CMTs HR-chef Ole Munck udfordringerne med at beskæftige lærlinge på byggeprojektet. CMT pegede bl.a. på, at de af hensyn til entreprisens udførelse har tilrettelagt arbejdet i periodevis og opgavemæssigt afgrænsede leverancer, hvor både danske og udenlandske underleverandører udfører specialiserede og tidsbegrænsede funktioner. Der er således forskellige underentreprenører knyttet til projektet i meget varierede perioder og med specialiseret arbejde. Dette er en stor udfordring for det klassiske lærlingeforløb, der ofte strækker sig over flere år. Eksempelvis varer en struktøruddannelse godt tre år. Hertil kan tilføjes, at struktøruddannelsen ikke er en kendt uddannelse i mange af de sydeuropæiske lande, hvorfra en del af underentreprenørerne kommer. Det har indtil videre ikke været muligt at tilbyde læreforløb, der strækker sig over så lang en periode. Derudover består store dele af de opgaver, som underentreprenørerne har udført indtil nu, af ikke-faglært arbejde. Og endeligt indeholder et stort projekt som Cityringen meget ensidigt arbejde, der ikke er kvalificeret til uddannelse. Ole Munck oplyste endvidere, at det var hans erfaring fra andre store projekter som Storebæltsbroen og Øresundsbroen, at der ikke var tilknyttet mange lærlinge.

2.2. Match-makeren fra Byggeriets Uddannelser

Tue Eskildsen, der er uddannelseskonsulent ved Byggeriets Uddannelser, præsenterede på taskforcens tredje møde, hvordan match-makerordningen og herunder samarbejdet med Den regionale praktikpladsenhed fungerer. Til brug for matchningen er der udarbejdet en arbejdsdeling mellem Danske Erhvervsskoler (repræsenteret ved Københavns Tekniske Skole (KTS)), CMT, Byggeriets Uddannelser, Den regionale praktikpladsenhed og Metroselskabet. Denne arbejdsdeling sikrer, at CMTs underentreprenører bliver besøgt, med henblik på at vejlede og informere om beskæftigelse af lærlinge samt assistere virksomhederne med at blive godkendt som lærested.

Der udarbejdes en månedlig statusrapport. Byggeriets Uddannelser har erfaring for, at de udenlandske underentreprenører er velvillige over for at beskæftige lærlinge, men ofte forstår de ikke det danske erhvervsuddannelsessystem. Der er dog visse virksomheder, der ikke ønsker eller kan have lærlinge. Ofte skyldes det, at de ikke foretager lærlingerelevant arbejde. Men det kan også skyldes, at de af sikkerhedsmæssige årsager ikke ønsker at ansætte lærlinge. Dette har et par transportselskaber angivet. Transport i det indre København vurderes for vanskelig for en lærling.

Det var Tue Eskildsen vurdering, at der er brug for vejledning for at kunne blive godkendt af de faglige udvalg, der står for godkendelse af virksomhederne som læreplads. Det vurderes derfor at være vigtigt, at underentreprenørerne kontaktes og får en individuel vejledning, og at der foretages en håndholdt indsats i forhold til selve godkendelsesprocessen i de faglige udvalg. Dette er en opgave Den regionale praktikpladsenhed og Byggeriets Uddannelser varetager.

Tue Eskildsen fremhævede det hensigtsmæssige i de kommende praktikpladscentre, hvor centrene kan udsende lærlingene til forskellige aktører. Det åbner bl.a. muligheder for at tilrettelægge uddannelse i kortere perioder, hvilket kan være til fordel for et projekt som Cityringsbyggeriet, med mange underentreprenører på korte entreprisekontrakter.

2.3. Interessenter

Der er en række interessenter, som det har været naturligt at invitere til at deltage i løsninger. Det drejer sig blandt andet om de tekniske skoler – KTS og Teknisk Erhvervsskole Center (TEC) – der står for den skolemæssige del af lærlingeuddannelserne, og som derfor kan ses som leverandører af ansøgere til praktikpladser. Det er derfor væsentligt, at skolerne er orienteret om udviklingen i anlægsarbejdet, således at de kan forebygge den uholdbare situation, at en efterspørgsel ikke kan honoreres. En vigtig opgave er også at fungere som praktikpladscenter, jf. beskrivelsen i pkt. 3.1.

3. Mulige samarbejdspartnere og løsninger på lærlingeudfordringen

Forud for taskforcearbejdet har Metroselskabet, Københavns Kommune og KTS i januar 2013 afholdt sparringsmøde om Danske Erhvervsskolars løsningsmodel – brikmodellen for beskæftigelse af lærlinge på store anlægsprojekter med mange kortvarige kontrakter tilknyttet.

3.1. Brikmodellen og de kommende praktikpladscentre

Der er primo september 2013 blevet oprettet praktikpladscentre i tilknytning til flere af erhvervsskolerne. Praktikcentrets mål er kort beskrevet at etablere et alternativ til de kendte praktikforløb med en aftale for et helt uddannelsesforløb – ofte omkring 3 år. Erhvervsskolen, hvor praktikcentret er placeret, har det samlede uddannelsesansvar og er dermed tovholder på at sikre, at eleven får en hel uddannelse gennem kortere praktikforløb. Virksomhederne leverer kortere praktikperioder, kaldet ”brikker”, hvortil afgrænsede uddannelsesmål aftales med virksomheden. Praktikcentret sætter brikkerne sammen evt. med skolepraktik og undervisning.

Praktikcentrenes tilrettelæggelse af uddannelsesforløbene vil betyde, at det bliver lettere for virksomheder at beskæftige lærlinge. Virksomhederne får bl.a. assistance til de administrative opgaver, der ofte følger med i forbindelse med oprettelse af praktikpladser. Især udenlandske virksomheder vil formentlig finde det vigtigt, da de ofte ikke har ressourcer til at sætte sig ind i det danske uddannelsessystem.

Danske Erhvervsskoler er inviteret til det næstkommende taskforcemøde den 26. september 2013. Mødet skal anvendes til dels at give erhvervsskolerne mulighed for at orientere grundigt om mulighederne, og til at briefe erhvervsskolerne om, hvad der kan forventes af efterspørgsel efter lærlinge.

Et fremtidigt taskforcemøde skal anvendes til at udvide kontakten til arbejdsmarkedets parter. Cityringsbyggeriet går ind i nye faser, og det betyder, at andre faglige organisationer – Dansk Metal og Dansk El-Forbund – bliver interessante samarbejdspartnere.

3.2. Direkte kontakt til underleverandører

CMT har inviteret flere af deres underleverandører til koordineringsmøder, hvor også lærlinge spørgsmålet har været oppe. CMT har indbygget en erklæring i kontrakterne med underleverandørerne, der gør at de skal medvirke til, at der er lærlinge på projektet.

CMT og Metroselskabet har i slutningen af august holdt møder med et par af de store underentreprenører for at sikre at de ansatte lærlinge. Disse møder har resulteret i, at den ene underleverandør her og nu ansætter tre lærlinge mens den anden ansætter fire ved årsskiftet.

3.3. Fremadrettet anvendelse af hårde sociale klausuler

Siden etableringen af taskforcen har Metroselskabets bestyrelse i maj 2013 besluttet, at der i fremtidige udbud skal anvendes hårde sociale klausuler. Der er tale om en social klausul med et fast lærlingetal og med en bods- og bonusordning. Grundet forbud mod forskelsbehandling kan der ikke stilles krav om, at lærlingene skal være danske statsborgere eller bosat i hovedstadsområdet.

Beslutningen får på længere sigt betydning ved anlæggelse af metro til Nordhavn, men det får også betydning for Cityringsbyggeriet, idet der pågår et supplerende udbud af en række opgaver vedrørende stationsaptering og etablering af elevatorer. Beslutning bør medføre, at der, forudsat de stillede

krav bliver overholdt, ikke fremadrettet bør opstå kritik af, at metrobyggeriet ikke bidrager til at skabe praktikpladser.

Den praktiske gennemførelse af beslutningen indebærer, at der før udbuddet iværksættes en screening af de udbudte opgaver med henblik på at fastlægge uddannelsespotentialer og dermed hvor mange praktikpladser, der med rimelighed kan kræves.

Fokus vil derfor også fremover primært være på den del metrobyggeriet, hvor der er indgået kontrakter, og hvor der derfor skal arbejdes ud fra frivillighed deltagelse. Taskforcen vil desuden følge at fremtidige supplerende udbud på Cityringsbyggeriet og kommende udbud på afgangene til Nordhavnen indeholder krav om beskæftigelse af lærlinge.

3.4. Mulige samarbejdspartnere

Taskforcen har afsøgt en række mulige samarbejdspartnere. På ide og foranledning af taskforcens medlem Johnny Madsen er det lokale beskæftigelsesråd på Frederiksberg kontaktet. Beskæftigelsesrådet på Frederiksberg har behandlet taskforcens henvendelse og nødvendigheden af at en ekstra indsats spredes til flere virksomheder og interessenter gennem beskæftigelsesrådets netværk.

I tillæg hertil er der i taskforcen opstået en interesse for at sammensætte en aktionsgruppe, bestående af virksomhedskonsulenter fra hhv. Jobcenter København Ungecentret og Frederiksberg Jobcenter. Formålet er, via CMT, at arbejde systematisk med alle underleverandører til Cityringsbyggeriet og derved få kontakt til arbejdsgivere, der annoncerer efter konkret arbejdskraft. Ved at optimere et samarbejde om virksomhedens behov er det en del af paletten, at markedsføre beskæftigelse af lærlinge.

4. Videndeling om lærlinge på andre store anlægsprojekter

En række andre store anlægsprojekter i København arbejder med at skabe flere praktikpladser. Taskforcen har indsamlet informationer fra et par af disse anlægsprojekter.

4.1. Etablering af energianlægget Amager Bakke

Københavns Kommune har præsenteret taskforcen for de erfaringer og resultater det kommunale selskab Amager Ressourcecenter (ARC, tidl. Amagerforbrændingen) har opnået ved at kombinere krav og frivillighed ift. beskæftigelse af praktikanter.

ARC bygger fra 2013-2017 et nyt energianlæg på Amager og har forbindelse med udbud af bygge- og anlægsopgaverne stillet krav om beskæftigelse af i alt 11 praktikantårsværk pba. Københavns Kommunes ordning for uddannelsesklausurer. Hertil er der indgået supplerende frivillig aftale med krav om beskæftigelse af yderligere 24 lærlinge de maskinelle- og el-tekniske hovedudbud, som udgør en stor del af det samlede anlægsprojekt. I de kommende år vil der blive udbud yderligere 3 større bygge- og anlægsentrepriser for beton-, stålkonstruktioner og facader, hvor der også vil blive stillet krav om beskæftigelse af praktikanter.

ARC samarbejder med Den regionale praktikpladsenhed og erhvervsskolerne ift. den fremtidige efterspørgsel af lærlinge og agerer proaktivt ved at kombinere krav og frivillighed. Sparring og vidensdeling med selskabet er en oplagt mulighed for CMT.

4.2. Etablering af Nordhavnsvej

Københavns Kommune har i maj 2013 formidlet kontaktoplysninger til Teknik- og Miljøforvaltningen til Metroselskabet, mhp. sparring om erfaringer med at stille krav om beskæftigelse af praktikanter. Byggeriet af Nordhavnsvej foregår i perioden 2010-2015 og der er i forbindelse med bygge- og anlægsudbuddet stillet krav om i alt 27 praktikantårsværk pba. Københavns Kommunes ordning for uddannelsesklausuler. Hovedentreprenøren Nordhavnskonsortiet har dog oplevet rekrutteringsvanskeligheder særligt ift. strukturlærlinge, hvilket understreger vigtigheden af et tæt samarbejde med erhvervsskolerne ift. efterspørgsel på lærlinge.

4.3. Femern Bælt

I forbindelse med anlægget af den faste forbindelse over Femern Bælt vil der også blive anvendt hårde sociale klausuler. Det er Femern A/S forventning, at der i hele projektets byggeperiode på ca. 6½ år kan ansættes lærlinge svarende op til 500 mandeår i alt. Dette svarer til en målsætning på 5 pct. af de timelønnede er lærlinge.

Femern A/S vil endvidere stille krav om, at entreprenøren skal dokumentere, at de har det aftalte antal lærlinge ansat, og at der er tale om godkendte og reelle lærlingeforløb. Femern A/S vil løbende følge op på antallet af lærlinge på projektet under byggeriet af den faste forbindelse. Femern A/S forventer også at indføre en bodsordning, hvorved entreprenøren skal betale en bod, hvis aftalerne om lærlinge ikke overholdes. Endvidere vil Femern A/S i samarbejde med arbejdsmarkedets parter sikre, at entreprenøren får et tilstrækkeligt kendskab til det danske og tyske uddannelses- og arbejdsmarkedssystem.

5. Udvikling i lærlingesituationen fra februar til august 2013

Som det fremgår af nedenstående tabel 1 er antallet af lærlinge beskæftiget på Cityringsbyggeriet steget fra 2 til 10 lærlinge i perioden februar til august 2013. Det er dog fortsat kun ca. 2 % af de timelønnede på Cityringsbyggeriet, der er lærlinge og dermed er lærlingemålsætningen fortsat ikke opfyldt.

Tabel 1: Udvikling i antal lærlinge på Cityringsbyggeriet, februar – august 2013.

Kontrakt /Måned	Februar	Marts	April	Maj	Juni-juli	August
Civil Works	2	2	2	4	2	4
Transport Systems	5	5	6	6	6	6
I alt	7	7	8	10	8	10
<i>Forventet ift. Partnerskabsaftalen</i>	<i>20-30</i>	<i>20-30</i>	<i>20-30</i>	<i>25-35</i>	<i>25-35</i>	<i>25-35</i>

6. Opsamling og fremtidige udfordringer og muligheder

Taskforcen finder at beskæftigelse af lærlinge på Cityringsbyggeriet har været og er forsat hæmmet af flere forhold:

- Mange udenlandske virksomheder med ringe kendskab til det danske erhvervsuddannelsessystem.
- Mange virksomheder har så kortvarende opgaver (helt ned til 14 dage), at det ikke er muligt at opstille relevante uddannelsesmål og dermed beskæftige lærlinge.
- En stor del af arbejdet på Cityringsbyggeriet har indtil nu været ufaglært arbejde (fortrinsvis gravearbejde og etablering af byggepladser).
- For det arbejde, der kan betragtes som faglært, gælder for en stor del, at det er meget ensidigt arbejde, hvilket kan gøre det vanskeligt at opstille relevante uddannelsesmål og dermed beskæftige lærlinge.

Følgende forhold kan fremover understøtte en mere positiv udvikling:

- I kommende udbud anvendes hårde sociale klausuler med krav om et bestemt antal lærlinge. Det gælder både for supplerende udbud til Cityringsbyggeriet og byggeriet Nordhavnsafgreningen.
- Oprettelsen af praktikpladscentre vil gøre det lettere for virksomheder med korte opgaver at beskæftige lærlinge.
- Praktikpladscentre kan påtage sig uddannelsesansvaret for en lærling og dermed aflaste virksomheden.
- I de kommende faser af arbejdet er der en større andel af faglært arbejde og dermed et større uddannelsespotentiale.

7. Taskforcens anbefalinger

Taskforcen har følgende anbefalinger:

1. Samarbejdet med erhvervsskolerne fastholdes, således at de kommende praktikpladscentre får en central rolle i arbejdet med tilvejebringelse af praktikpladser på Cityringsbyggeriet og Nordhavnsafgreningen.
2. Der aftales en klar opgavefordeling mellem Byggeriets Uddannelser og Den regionale praktikpladsenhed og jobcentre af hensyn til det opsøgende arbejde over for leverandører, således, at de ikke oplever 'at blive rendt på dørene'.
3. Erhvervsskolerne skal forudgående orienteres om de kommende faser, således at de kan forberede og klargøre en opsøgende indsats.
4. Samarbejdet med arbejdsmarkedets parter skal udvides til at omfatte organisationer, der repræsenterer de virksomhedstyper og de medarbejdergrupper, der får en større del af opgaverne, som arbejdet skrider frem.

5. De lokale beskæftigelsesråd og de kommunale jobcentre inddrages mere i samarbejdet med henblik på at øge mulighederne for, at lokale praktikpladssøgende kommer i betragtning.
6. I samarbejde med Danske Erhvervsskoler udarbejder Metroselskabet og CMT informationsmateriale om udvalgte erhvervsuddannelser på dansk og engelsk, som målrettes udenlandske virksomheder og andre interessenter. Derudover udarbejdes i samarbejde med Danske Erhvervsskoler en beskrivelse af systemet med lærlinge via praktikpladscentrene, der kan anvendes af kommende bygherrer.
7. Taskforcen videregiver de konkrete erfaringer, der er høstet ift. beskæftigelse af lærlinge på Cityringen til ekspertudvalget vedr. infrastrukturinvesteringer og arbejdskraftsbehov (Leo Larsen-udvalget). Udvalget har netop offentliggjort en række anbefalinger til at optimere den effekt Danmark bør have ud af de kommende statslige investeringer og Cityringsbyggeriet er på nuværende tidspunkt det eneste større byggeri, der har draget konkrete erfaringer.

I samme ombæring undersøges muligheder for fremadrettet vidensdeling og sparring.

8. Det har indtil den 1. juli 2013 været muligt for arbejdsgivere, at få godkendt lærlingetimer som værende en del af jobrotation. Efter 1. juli 2013 er denne mulighed dog bortskaffet. Det kan overvejes at kortlægge, hvilke faggrupper, der samlet set kommer til at mangle de kommende 10 år, på samtlige store statslige byggerier, og derpå genoptage muligheden for lærlinge/jobrotation målrettet på udvalgte uddannelser. Dette vil give arbejdsgiverne økonomisk incitament til at tage lærlinge, det vil give flere job her og nu, og endelig vil det imødekomme den mangel på uddannet arbejdskraft, der vil opstå de kommende år.